

1. füzet

Kilenczedik év

D/II-186

HIRDETŐ

GYHÁZI BESZÉDEK GYŰJTEMÉNYE

Kiadják

Révész János

ev. lelkész

Soltész Elemér

ref. lelkész

szerkesztők

Megjelenik havonként

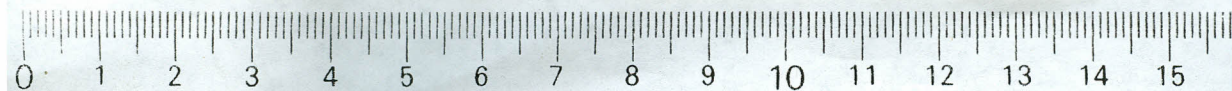
Tartalom

Dr. *Nánássy* Lajos perthamboyi ref. lelkész: Ujévi tanulságok. —
Néhai *Zábrák* Dénes volt soproni ev. lelkész: Hármás jelige (Uj-
évi). — *Kovács* Zsigmond tárnokrétii ev. lelkész: A vallásos szo-
kások áldása (Vasárnapi). — Néhai *Zábrák* Dénes volt soproni ev.
lelkész: Jézus első csodatette (Vasárnapi). — *Melkó* István vas-
megyeri ref. lelkész: A tél nyugalma (Vasárnapi). — *Lukácsy* Imre
dunavecsei ref. lelkész: Az első bűn (Vasárnapi).

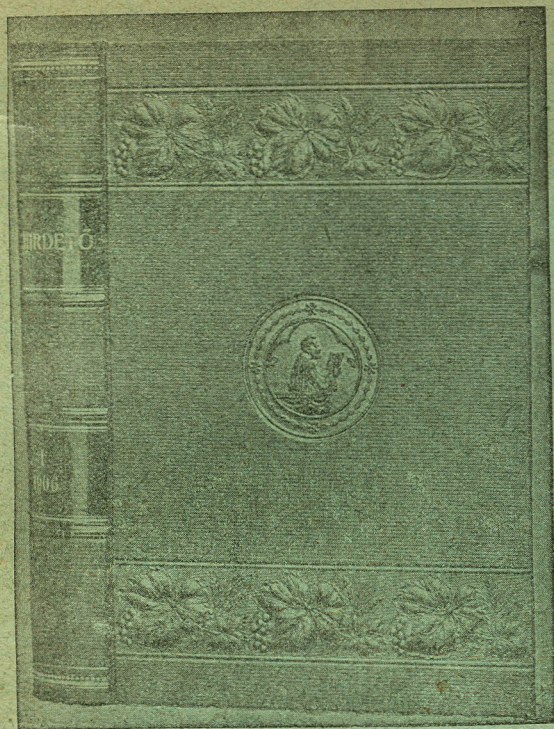
Kiadóhivatal
Nagybánya
Híd-utca 19. sz.

Nánássy István
nyomása
Nagybánya

Egész évre 12 K
Félévre . . 6 K
Negyedévre 3 K

Az IGEHIRDETŐ I—VIII. kötete kapható a kiadó-hivatalban; füzve 10 K, kötve 12 K egyenkint.

pedig következetesen közölni kellemes kötelességünknek tartjuk. Sajnos, ünnepi meglepetésül csak ezt a csekély alliterációt küldhetjük. De ezt szívesen. — Cs. B. *Furta*. Ezt is hasonló örömmel adjuk tudtára mindenkinek, akit illet, hogy Bitziusnak a tizparancsolatról írott tiz beszédét *ösmert gondos és eredeti részletekkel ékeskedő átdolgozásban* (ezt mi mondjuk s azért mondjuk, mert az elsőt és másodikat már láttuk) egymásután beküldöd. Ugy igyekezzünk, hogy 1914-ben mind a tizet közöljük. — T. L. *Sütlemed*. Sajnálom, hogy elkerültük egymást. A szótár címe: Petit Larousse illustré. Kapható: Librairie Larousse, 17, rue Montparnasse, Paris. Ára — ha jól emlékszem — 5 franc körül. A két beszédet köszönettel nyugtázzuk. — V. F. *Egri*. Amolyan *barátságos* válasz nem mindenkinek és nem akárkinek íródik ám. Rá kell arra szolgálni. Vannak nekünk olyan valóságos előfizetőink is, akik nyolc év alatt — a czimszalagon kívül — soha semmi írást nem láttak tőlünk. Áldja meg érte az Isten őket! Ami persze, nem azt teszi, hogy azokat meg ne áldja meg, akik egyszer-mászor külön levelet vagy szerk. üzenetet érdemeltek ki. Sőt!

Előfizetőinknek, munkatársainknak jó ünneplést s az önál jobb új esztendőt kívánunk. Noha jól tudjuk, hogy es kommt selten was besseres nach.

A februáriusi füzetben vasárnap-i beszédeket adunk.

N. L. *Perth-Amboy*. K. Zs. *Tárnokréti*. A tiszteletdíjat előfizetésül vettük. — K. E. *Duna-szentgyörgy*. A halotti beszédekre vonatkozó álláspontunkat az 1911. évi 7. füzet üzenetei közt jeleztük. Tény, hogy nagy idő óta nem kaptunk közlésre valót ebből a fajtából. A szigorubb kritika gyakorolhatásának adventjét mi is sóvárogjuk, hálával fogadván az elismerésnek jó jelked-diktálta kedves ígét. — L. I. *Dunaveese*. Örömmel vettük tudomásul s mindjárt le is czövekeljük itt a nagy és szent nyilvánosság előtt, hogy e füzetben közzétett beszéded témáját folytatólag fejtegetni fogod. Mi

DEBRECZEN VÁROS NYOMDA-VÁLLALATÁBAN
 MEGJELENT ÉS SZERZŐNÉL KAPHATÓ
 RÖNYVES TÓTH RÁLCMÁN EMLÉRÜL
 CZIMÜ RÖLTEMÉNY-RÖTETE ÁRA 5 KORONÁ.

1987 FEB 17

UJÉVI TANULSÁGOK.

Eféz. 5, 15—17.

Ez új-év első reggelén úgy érezzük magunkat, mint az utas, aki hajójával ismeretlen földrészen kötött ki. Mostani istentiszteletünk eltelte után új körülmények közé jutunk, amiket Isten jelöl ki számunkra; új emberekkel fogunk találkozni, akiket Isten ajándékoz nekünk; új föladatak várnak reánk, miket ő tűz elénk. Milyen komoly, magasztos gondolatokat ébreszthet föl bennünk a mai nap üzenete: „Ime, egy új esztendő kapuja nyílik meg előttetek. Vigyázzatok, hogy az adott idővel okosan éljeteek.“

Ámde ránk nézve mégsem az a fődolog, hogy a mai ünnep nagy óráinak jelentőségét emlegessük, hanem inkább az, hogy a következő hétköznapiak folyamán lelkünk magasztos hangulatát megőrizzük. Szomorú, hogy a nagy órákat, amiket átélünk, nem igen tudjuk áldásos lelki hangulattá átalakítani, hogy vezessenek és irányítsanak minket. Közületek valaki talán kételkedve rázza a fejét és csodálkozva kérdi: „Hogyan lehetséges az?“ Gondolj csak azokra az órákra, amiket Istenben éltél át, arra az igaz békére, amit őtőle nyertél s mégis nem vett-e erőt rajtad néha-néha a csüggedés, mintha már eltűnt volna mellőled Isten világa? Olyan kimondhatatlanul boldoggá tett egyszer-mászor az az érzés, hogy Isten nélkül való élet nem képzelhető el s mégis órákat vagy talán napokat éltél át Isten nélkül. Mi okozta ezt? A lélek feledékenysége, a régi természet tunyasága, a hétköznapiság szájalomraméltó szintelensége. Azért nem lehet jelentősebb tárgyról elmélkedünk ez új-év első reggelén, mint az ilyen kérdésekről: Mit kell cselekednem, hogy Isten uralkodjék életem fölött? Mit tegyek, hogy bensőmet új világgá alakítsam át, aminek

Isten a napja? Nem olyan napja, aki felé állandóan tekintgetni kell, hogy vajjon ott van-e még; hanem olyan nap, ahonnan minden fény és erő származik s körülte engedelmes szolgálattal kering minden. Amit tehát e mai napon akarok számotokra mondani, olyan tárgyhoz óhajtom kötni, amit gyakran láttok, ami, mint jóbarát, állandóan figyelmeztet titeket a mai nagyszerű órákra, mint ahogy hajdan a keleti királyok megkivánták udvarnokaiktól, hogy állandóan figyelmeztessék őket ígéreteikre, amiket tettek. Az *órát*, amit szobátokban láttok és zsebetekben hordoztok, akarom ujévi predikátorrá tenni ezuttal. Jertek hallgassuk meg, milyen tanulságokat köt szívünkre megszokott ketyegése?

1.

Az óra első predikációja végtelenül egyszerű, de éppen azért, mert egyszerű igazságot tartalmaz, gyakran nem hallgatjuk meg s nem szívleljük meg. Első predikációja így hangzik: *Minden elmulik, minden elmulik.*

Vannak emberek, akiknek életökben egyedüli vigasztalásuk abban áll, hogy minden elmulik. Így van ez odaát Ázsiában a buddhistáknál. Ismerhettek embereket, akiknek esti vigaszuk ez a sóhajtás: „Hála Istennek, egy nap ismét oda van ebből a nyomoruságos földi életből.“ De mikor ilyen ember sirja mellett állunk meg, más gondolatok mérülnek föl lelkünkben. A bánatnak és fájdalomnak csakugyan vége van, de föltesszük azt a kérdést is: „Milyen türelemmel rendelkezett az elhunyt? Milyen lelki erővel rendelkezett? A hitnek minő diadalmát vívta ki?“ Azért ha borus, sötét órákat éltek át, a magános szobában járó óra ketyegése vigasztalás gyanánt predikálja számotokra: „Minden elmulik, minden elmulik.“ De kívánom, hogy határozott lélekkel fűzzétek hozzá az elmulásban talált vigasztaláshoz ezeket a gondolatokat is: „Ne felejtsük el azt, ami megmarad. Tegyük szert isteni erőre, isteni dicsőségre, az megmarad örökre.“

Minden elmulik. Gondoljatok csak a gyermekkor aranyszakára. Ha a világ minden pénzét fölajánlanád is, nem tudnád visszavarázsolni a boldog gyermekkor napjait, ha

ezerszer sóhajtoznál is utána, hogy jöjjön vissza egy szóra. A gyermekkorból az ifjuság szakába s lassan-lassan a vén-ség éveibe lépünk át, mert minden elmulik e földön. Ha ma fölmutathatnám egyesek előtt azt a képet, amely arcvonásukat és testalkatukat mutatja a később bekövetkezendő öregkor napjaiban, talán megborzadnának tőle. S mégis eme kép felé közelgünk óráról-órára, percről-perc-re. Nem tudom, álmatlan, csendes éjszakákon, mikor semmi más zaj nem hallható, megfigyeltétek-e valaha kezeteiken az erek verését? Egyhangu, zajtalan, de a mellett megrázó predikáció! Ez a gépezet, amitől életünk függ. Mesteri alkotás s mégis egyetlen nyomással meg lehet semmisíteni. Ha egy darab időn át az érverését hallgatjuk, úgy tetszik, mintha távolból vágató paripának patkócsattogása ütné meg fülünket, mely száguld, tör előre, a cél felé, az örvény, a halál felé. Ilyenkor eszünkbe jutnak az elfutott évek, a lezajlott mult s az elhibázott élet fölött való bánkódás vesz erőt rajtunk. Gyakorta úgy járunk, mint ama római király, akinek rejtélyes felesége titokteljes könyveket kínált. A király vonakodott a kért árat megfizetni. A nő erre egy könyvet a tűzbe dob s kérdi:

— Akarsz-e most fizetni értök?

— Nem! hangzik a király válasza. A nő a második könyvet hajítja a tűzbe s kérdi:

— Megadod-e az árt? A király ismét tagadó választ ad; mire a harmadik, majd a negyedik könyv lesz a tűz martaléka. Végre is a király szomoruan fizette meg a megmaradt három könyvért azt az árat, amiért korábban mind a hét könyvet megkaphatta volna. Így bánik a sors is az emberrel. Rendben van-e életed? kérdi. Az ember vonakodik. Ismét egy év hull az enyészet sírjába. És most? hangzik felénk a kérdés a következő uj-év reggelén. Egy év ismét oda van. És most? cseng a kérdés fülünkbe. Óh kiméeljétek meg magatokat attól a bánattól, amit az elhibázott élet fölött való sajnálkozás okoz. S a lelkiismereti furdalást úgy fogjátok kikerülni, ha megfigyelitek az óra ujévi tanítását: Minden elmulik, minden elmulik. *Meglássátok annak-okaért, hogy mimódon okkal járjatok, nem mint bolondok, hanem mint bölcsek*, mondja az apostol más szavakkal

az óra predikációját. Nem az a bölcs, aki különös titkokat ismer, hanem aki úgy látja a dolgokat, ahogy valóban vannak. És ehhez a bölcseséghez első sorban életkomolyság szükséges, mert e földön minden elmulik.

2.

Ha az óra első tanítása komoly: a második gyönyörű. Ameddig az óra ketyegését hallhatjuk, titkos ajándék birtokába jutunk s ez a jelen. Nemcsak azt hirdeti az óra, hogy minden elmulik, hanem azt is: *A jelen még a tied.*

A mult már eltávozott tőled s ha térden állva könyörögnél is, hogy csak egy perczet adjon vissza, nem tehetné meg. Mult hibáidat megbocsáthatják, de meg nem változtathatják. S ha jövődre gondolsz, titkos lepel zárja el előled a látást, hiába vágysz kíváncsian tudni a következőket. De egy a tied, teljesen a tied s ez a jelen. Minő gazdag lehetsz szeretetben, békében, lelki nagyságban és benső dicsőségben, mikor a jelent a magadénak mondhatod!

Uj esztendő reggelére ébredtünk ma. A folyó évre szóló naptár lapjai hófehéren tündöklenek előttünk, mintha biztatnának, milyen végtelenül sok jót lehet följegyezni ez üres lapokra. Mennyi tetterőt, mennyi szeretetteljes cselekedetet, mennyi önmagunk fölött kivívott nemes győzelmet arathatunk, ha a jelennel okosan élünk. Nem tudom eléggé szívetekre kötni, hogy a jelen perczeinek bölcs kihasználói legyetek. Amint a világ legnagyobbjaival a költő is figyelmet:

Minden órának leszakaszd virágát.
A jövődönék sivatag homályát
Bízd az istenség vezető kezére
S élj az idővel.

Ha ezt az intelmet nem szívleljük meg, ha az idővel, a nekünk adott jelennel okosan élni nem akarunk, életünk elhibázott lesz s nincs miért örülnünk a kegyelem újabb esztendejének. Halljátok meg hát a jelennek kínálkozó perczeit, amint esdekelve kiáltanak felénk: „Ime, tisztán jövőnk hozzátok. Ne hozzátok reánk szégyent, vagy gyalázatot. Adjátok számunkra nemes, szent életet. A titek vagyunk, de csak egyszer s ha eltékoztok minket, örökre

tévelyegjete, az Isten nem csúfoltatik meg; valamit ember vet, azt aratja; ti tanulók tanítóitokkal szemben s ti tanítók azzal szemben, aki töletek egykor számot kér; ti szolgák uratokkal szemben s ti urak azzal szemben, aki nektek is parancsol. Ti alattvalók, legyetek engedelmesek a felsőségnek s ti előljárók és népek annak a Királynak, aki a mennynek és földnek Ura.

Tedd híven kötelességed, midőn hivatásod parancsol. Tudom, hogy néha ez sem könnyű dolog. Az örökös egyformaság fáraszt, csüggeszti szívedet, meglankad a kedv, elfogy az erő. De boldog, aki akkor is az Urnak szavát hallja: Én állítottalak arra a helyre; végezd el, amit reád bízam, végezd el híven és pontosan s ne csak félig, tedd azt örömet!

Tedd híven kötelességed a mindennapi élet kicsinyes gondjai között. Minden nap hoz magával apró kellemetlenséget, bosszuságot, zavart. Homlokod elborul, lelked elsötétül, ajkad keserű szavakra fakad. Boldog, aki még ilyenkor is, belső fölháborodásában is hallja és követi, amit a józan meggondolás, amit az Ur tanácsol: Légy csendes szívvel s győzd meg magadat; légy komoly, de nyájas és igazságos gyermekeiddel, házad népével szemben! Nyujts barátságos kezet a tiednek; az arczodról sugárzó derült mosoly egész családi életedről elűzi a komor felhőket. Így jársz az Urnak útiban és tapasztalni fogod az engedelmisség áldásait.

De legnehezebb e lelki egyensúlyt megtartani — és óh, melyikünk ne érezné azt? — a szenvedések és megpróbáltatások tövises útjain. Tekints ismét csak Megváltódra. Mi volt az ő küzdelmes földi pályafutásának koronája? Nemde az, hogy engedelmes volt mind halálig, még pedig a keresztfának haláláig. Atyám! ha lehetséges, muljék el tőlem e pohár! Mindazáltal ne az én akaratom, hanem a tied legyen. Vajha nekünk is erőt adna az Ur, hogy az ő akaratján megnyugodnánk, szelíd béketúrással, zúgolódás nélkül! Mi rejlik az uj-év sűrű, sötét függönye mögött? Itt egy kemény csapás, mely hirtelen rád vagy rám zúdul és földre sújt; ott valamely váratlan nehéz betegség, mely házadba tör, vagy maga a könnyörtelen halál, mely gyilkos

módra családi boldogságotat összetiporja; gonosz nyelvek megrágalmaznak; sötét kereszt nehezedik vállaidra, mint emésztő bánat, mint titkos gyötrelem s szűrő tövis testedben. Te, miként Pál apostol, kéred az Istent, hogy távolítsa el azt a tövist, de hiába. Ugyan miben találsz akkor vigasztalást? Nemde a csendes önmegadásban:

Az Istennek jótetszése
Éltem zsinórmértéke;
Az ő szent és bölcs végzése
Lelkemnek üdvössége.
Bármit küld rám Kegyes Atyám,
Mind csak javamra válik.
Benne bizom, Ragaszkodom
Óhozzá mind halálíg.

Tedd híven kötelességed! Akkor biztatóan ragyog feléd az uj-esztendő harmadik jelmondata is:

3.

Ne félj, Jézus lesz vezéred.

Nevezék az ő nevét Jézusnak. Óh, mily biztató üdvözlés e név az uj-év reggelén! Mennyi vigasztalást, erőt és lelkesedést merít a földi vándor ez egyetlen szóból: Jézus!

Nevezék az ő nevét Jézusnak. Akkor még alig sejtette a világ, mit jelent e név; de azóta igaznak bizonyult, amit Pál apostol hirdetett: hogy ez minden név fölött való. *Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz.* Ő az Ur az uj-esztendőben is; őtőle számítjuk esztendeinket; őt hirdeti nem csupán ez a könyv, hanem minden könyv, mely az évszámot hordja czimlapján.

Csudálatos név! Nem merült föl név az üdv után sóvárgó emberiség történetében eddig, mely azt elhomályosíthatta volna. Olyan jegy e név, melynek még ma is sokan ellene mondanak; mások szégyenlik azt, hogy még kiejteni sem akarják s ha róla szólaniok kell, inkább azt mondják: a mi vallásunk alapítója; s legfelebb ijedtségükben röppen el ajkaikról a *Jézus* név. De azért a nagy többség; milliók és milliók bátran vallást tesznek róla s velük együtt mi is így zengedezünk:

Jézus! téged nem hagyunk ;
 Ez évben is téged kérünk :
 Te légy hajnalsillagunk,
 Te légy a mi bölcs vezérünk.
 Akkor aldott lesz útunk
 S szép célunkra eljutunk.

Jézus, azaz: Ő szabadítja meg népét bűneiből. Melyikünkre ne nehezednének a múlt év bűnei és mulasztásai? Békülj ki embertársaidal, akiket megbántottál, de keresd mindenek előtt a békességet Istennel; ezt pedig csak úgy nyered meg, csak úgy mehetsz át az új-évbe vezető hidon nyugodt lélekkel, ha imádkozva veszed ajkaidra a Jézus nevét.

Jézus annyi, mint Üdvözítő, aki lelkem betegségét meggyógyította; ez év folyamán is ő köti be fájó sebeimet. *Jézus, azaz: Segítő.* Ne félj, veled vagyok én . . . meg ne rettenj, mert én vagyok a te Istened, aki téged megsegítlek. Eszembe jut a reám váró sok nehéz föladat és kötelesség; nem nézem rózsás szemüvegen át a világot; éveink szaporodtával nem könnyebbülnek, sőt nehezebbülnek terheink; nincs itt még a diadalév. De azt is tudom, hogy az én mennyei vezérem, az én hűséges pásztorom, lelkemnek orvosa *erőt ad a megfáradottnak és az erőtlent erejét megsokasítja.* Az ő nevében fogok dolgaimhoz. Félek, hogy e könnyelmű, minden szentet kigúnyoló s csupán az anyagiak után kapkodó nemzedék között megintog hitem, meglazul erkölcsi fölfogásom s letérek az erény ösvényéről. Bizony, megtörnék bizalmam, megroskadna lábam, ha az ő szavát nem hallanám: *És senki ki nem ragadja az én juhaimat az én kezemből.* Lehet, hogy sok nehéz megpróbáltatás ér s én azokkal szemben meg nem állhatok; de biztat győzhetetlen mennyei vezérem: *Ime, én titeketek vagyok minden napon.* Mit félték hát, óh kicsinyhitűek!? *Erős torony az Urnak neve* — mondja az írás — *ahoz folyamodik az igaz és bátorságos léssen.* Testvéreim az Urban! a jövő nehéz küzdelmei és fenyegető viharai között ne meneküljünk-e mi is ebbe a megdönthetetlen erős várba?

A *Jézus* neve a mi sok viharokat kiállt, gúnynak

és kicsinylésnek kitett, de még mindig élő evangéliomi egyházunknak fundamentoma és ékessége; óh, vajha mireánk mindnyájunkra, mint annak tagjaira ráillenék a Jelenések könyvének szép bizonyítványa: Tudom, hogy kevés erőd van . . . de megtartottad az én beszédemet és nem tagadtad meg az én nevemet!

A *Jézus neve* hassa át és szentelje meg a nemzet vezéreinek szívét és a haza minden egyes polgárát, hogy az Urnak szolgálói az uj-esztendőben ne hiába kiáltsák a nép fülébe: Föld, föld, föld, halld meg az Urnak szavát! és hogy a Jézus nevére meghajoljon minden térd.

A *Jézus neve* maradjon a mi iskoláinknak legfőbb nevelési elve, melyet a tanítók hittel, lelkesen vallanak és a serdülő ifjuság szívébe vésnek; és a mi családi tűzhe-lyünknek éltető melegsége. Mindent, amit csak cselekesztek szóval, vagy tettel, mindent az Ur Jézusnak nevében cselekedjete. Az ő neve életünknek, szeretetünknek, szenvedésünknek ereje s egykor halálunknak is megédesítője. Jézus, én bizodalمام, örök életre vezérem! Hogy mi is, ha majd eljön végóránk, az első keresztyén vértanúval, Istvánnal elmondhassuk: *Uram Jézus, vedd magadhoz az én lelkemet!*

Midőn Kolumbus hajnal hasadásakor kikötött az uj világrész partjain, első dolga volt, hogy a keresztet tűzte ki jelvényül az ismeretlen földre. Így mi is az ismeretlen uj-év küszöbén fölállítjuk a keresztet, melyre a Jézus neve van írva és bátran lépünk a ködbe borult útra.

Jézus, nagy vezér,
Néped esdve kér:
Járj elől és mi nem késünk,
Bátran nyomdokidba lépünk.
Nyujtsd erős kezed,
Mennybe az vezet.

Amen.

Dr. Pank nyomán

† ZÁBRÁK DÉNES.

és kicsinylésnek kitett, de még mindig élő evangéliomi egyházunknak fundamentoma és ékessége; óh, vajha mireánk mindnyájunkra, mint annak tagjaira ráillenék a Jelenések könyvének szép bizonyítványa: Tudom, hogy kevés erőd van . . . de megtartottad az én beszédemet és nem tagadtad meg az én nevemet!

A *Jézus neve* hasssa át és szentelje meg a nemzet vezéreinek szívét és a haza minden egyes polgárát, hogy az Urnak szolgálói az uj-esztendőben ne hiába kiáltsák a nép fülébe: Föld, föld, föld, halld meg az Urnak szavát! és hogy a Jézus nevére meghajoljon minden térd.

A *Jézus neve* maradjon a mi iskoláinknak legfőbb nevelési elve, melyet a tanítók hittel, lelkesen vallanak és a serdülő ifjuság szívébe vésnek; és a mi családi tűzhe-lyünknek életető melegsége. Mindent, amit csak cselekesz-tek szóval, vagy tettel, mindent az Ur Jézusnak nevében cselekedjete. Az ő neve életünknek, szeretetünknek, szen-vedésünknek ereje s egykor halálunknak is megédesítője. Jézus, én bizodalمام, örök életre vezérem! Hogy mi is, ha majd eljön végóránk, az első keresztyén vértanúval, Istvánval elmondhassuk: *Uram Jézus, vedd magadhoz az én lelkemet!*

Midőn Kolumbus hajnal hasadásakor kikötött az uj világrész partjain, első dolga volt, hogy a keresztet tűzte ki jelvényül az ismeretlen földre. Így mi is az ismeretlen uj-év küszöbén fölállítjuk a keresztet, melyre a Jézus neve van írva és bátran lépünk a ködbe borult útra.

Jézus, nagy vezér,
Néped esdve kér:
Járj elől és mi nem késünk,
Bátran nyomdokidba lépünk.
Nyujtsd erős kezed,
Mennybe az vezet.

Amen.

Dr. Pank nyomán

† ZÁBRÁK DÉNES.

A VALLÁSOS SZOKÁSOK ÁLDÁSA.

— Vasárnapi. —

Luk. 2, 41—52.

Gyakran halljuk napjainkban azt a panaszt, hogy sok jó, kegyes, vallásos szokás kiveszőben van; azokat a szép szokásokat, melyeket apáinktól tanultunk s mint gyermekek örömmel követtünk, a mai kor fiai könnyelműen elvetik, mint valami mellékes, elavult, sőt egészen nevetséges dolgot.

Kétségkívül igaz. Más idők, más emberek, megváltozott szokások. Az emberek művelődnek, előre haladnak s ami száz vagy háromszáz évvel ezelőtt jó szokás volt és szép, alig illeszkedhetnék korunk keretébe. De nem tagadható az sem, hogy sok régi, jó és szép, úgy egyházi, népies, mint családi szokásnak szinte nyom nélkül való eltűnését fájó szívvel látja nem egy, az emberiség üdvét, boldogságát szívén viselő ember. Korunknak sokszor tulajágosan is fölmagasztalt haladása nem egy téren hanyatlást von maga után. A fényt nyomon követi az árnyék. Az ember igazi boldogságát biztosító üdvsorompókat szentségtelen kezekkel nyitja föl s az isteni törvények által megállapított határvonalat merészen lépi át vallásosságban szegény s úgy az egyes, mint az egész emberiség boldogságát a fékevesztett szabadságban kereső korunknak gyermeke.

Ne csudálkozzatok, hogy erről a tárgyról s ily hangon szólok e szent helyen. Nem valami közönbös, sőt nagyon is fontos dologról van itt szó. Az erkölcsiségnek, kegyes szokásoknak külső formájával szinte elválaszthatatlan összefüggésben áll a tartalom, a lényeg. Sőt sokszor el lehet itt is mondani, hogy a külső forma maga a lényeg.

Hagyjátok csak el a vallásos szokásoknak külső formáját, meglátjátok majd, mi marad a lényegből.

Azután maga evangéliomunk, a tizenkétéves Jézus története, mintegy indító okot ad erről a tárgyról való megemlékezésre.

Próbáljunk csak szólni ennek vezetése mellett *a vallásos szokások áldásáról*, amint az megnyilvánul

1. *az istenfélelem ápolásában,*
2. *a nemzeti öntudat erősítésében,*
3. *a családi boldogság emelésében,*
4. *az ifjuság nevelésében.*

1.

Jézus szülei évenként följörtak Jerusálembe a husvét ünnepére. Ez már így volt szokásban Izrael fiainál. Az országnak minden vidékéről elmentek az emberek Jerusálembe istentiszteletre husvét szent ünnepén, mely az Isten nagy kegyelmi tényére, az ő választott népének az egyiptomi szolgaságból való megszabadítására emlékeztette őket. Csak a betegek és aggastyánok voltak fölmentve e kötelesség teljesítése alúl; még az asszonyokat, ifjakat is szívesen látták a sokadalomban, hiszen kicsire, nagyra, férfiura és nőre egyaránt fölemelő volt a szép szokás teljesítése.

Valójában csak külső szokás volt s bizony akadtak, akiket nem szívök vágya, lelkök sugallata készítetett erre, csupán a szokás hatalma. Hogy voltak elegenden, kik az út nyújtotta szórakozás s a főváros nevezetességeinek látása mellett megfeledkeztek arról, ami a fő, a lelki épülésről: az sem tagadható. Bár az a kegyes izraelita otthon, csendes szobájában is elvégezhetette áhítatosságát s meghozhatta az áldozatot szívének teljes odaadásával Istennek, kiről szent Fia azt hirdette: *Az Isten lélek: és akik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják.*

És mégis magánál az Isten Fiánál is nem nagyobb-e a buzgóság a mennyei Atyának látható házában, úgyanyyira, hogy felejtí a világot s mindent, ami körülötte történik? Nem ott a szent csarnokokban ébred-e magasztos hivatásának tudata, hogy megdicsőítse a mennyei Atyát itt e földön?

S a nagy tömegben is hányan érezhettek együtt a zsoltáráróval: *Mily szerelmetesek a te hajlékaid, seregeknek Ura! . . . Mert jobb egy nap a te tornáczaidban, hogyses ezer másutt*; hány buzgó zarándoknak gerjedezett szíve a Sion hegyén épült szentély láttára, ajkán e vallomás: *Szent, szent, szent a seregeknek Ura, széles e föld teljes az ő dicsőségével*; hány zarándok tért vissza Sion szent hegyéről otthonába, mint az Urnak áldottja, ezt a boldogító vigaszt vivén szívében: *Boldog, kinek megvannak bocsátva bűnei*, ezzel a komoly figyelmeztetéssel kapcsolatban: *Legyetek szentek, mint én is szent vagyok* s ezt a bátorító reménységet: *Az Ur az én pásztorom; nem szűkölködöm*.

Ez a vallásos szokások áldása az istenfélelem ápolásában. Ne vessük meg mi se ezeket!

Bár mi, mint keresztyének, fölszabadultunk az ótestamentomi törvények igája alól, de az újszövetségnek közbenjárója sem hagyta azért külső üdvintézkedések nélkül egyházát: rendelte a szent keresztséget és az urvacsorát. Bár mi mint evangélikus keresztyének szabadoknak érezzük és tudjuk magunkat emberi szolgálat igája alól, mégis az egyház kegyelmi eszközeinek használatát, vallásos kötelességeink teljesítését illetőleg bizonyos mértékben tanulhatunk r. kath. testvéreinktől. Tény az, hogy akárhány embernél a kegyességi gyakorlat élettelen szokássá, külső formává alacsonyul, de azért az itt-ott előforduló visszaélés nem jogosít föl senkit arra, hogy a kegyes, vallásos szokásokat, mivel vissza is lehet élni velök, elvesse. Ne vedd meg te se, K. T! Nagy áldás rejlik azokban.

Mily szép szokás a vasárnapnak megünneplése! Mily lélekemelő megjelenni az Istennek házában a hívek seregében! Jöhetnek ugyan körülmények, melyek akadályozzák hogy szívvel-lélekkel végy részt az istentiszteleten. Belsőben támadhatnak ilyen ellenvetések: Nem végezhetem-e el itthon is ép' úgy áhítatosságomat? Hallok-e ott valami olyant, ami nélkül a lelki ujjászületésre vezető gondolatok nem ébrednének föl bennem? És mégis kérdek mindenkit, kinek szívében él még az Isten háza iránt való szeretet: nem vittél-e magaddal, e szent helyről olyant, amit otthon

nem találtál volna meg? Nem találtak-e élénk visszhangra benned a zsoltáriró szavai: *Mily szerelmetesek nékem a te hajlékaid, seregeknek Ura!*

Avagy a gyermek Jézussal nem érezted-e szent kötelességednek, hogy neked azokban kell foglalatosnak lenned, amelyek a mennyei Atyának dolgai? Nem hagyta-e el e szent helyet, mint az Urnak áldottja s bölcsebb, jobb, boldogabb lettél, mint amikor ide jöttél?

Régi szép szokás, hogy egy-egy évfordulót, születésnapot hálás megemlékezéssel emelünk ki a hétköznapi szürke egyformaságából s tesszük így ünnepélyesebbé. A ridegen gondolkodó ész ugyan ellenvetésekkel tesz ez ellen: Mire való az egyik napnak megkülönböztetése a másiktól? Balga képzelet az csak, mintha ezzel az időnek folyton tova rohanó árját csak egy perczre is megállíthatnánk. Nem gondolhatok-e e nélkül is mulandó voltomra: a halálra s nem támadhatnak-e e nélkül is bennem komolyabb gondolatok? Igen, de mégsem tagadhatod azt, hogy egy-egy ilyen ünnepély, egy-egy reggeli, esti áhítatosság, egy ó-év esti istentisztelet vagy születésnapodról való megemlékezés jobban meg ne találja az utat szívedhez s nem fakasztaná ajkadon e vallomást: *Mindeddig megsegített az Ur* s ne intene komolyabban az énekversíró szavainak meggondolására: Készülj, mert vagy mulandó!

Szép szokás imádsággal kezdeni a napot s imádsággal végezni; imádkozni étel előtt, étel után. Igaz, száz meg száz helyen válik ez külső szokássá. Előfordul még a jó keresztyénnél is, hogy imádságára egy belső hang így felel: Most csak ajkad beszélt, de szíved nem emelkedett föl az Istenhez. Nem tagadható az sem, hogy néha szokatlan időben is szent buzgósággal telik meg a szív. De figyeld csak meg s tapasztalni fogod, hogy aki megfeledez a rendes időben való imádkozásról, rövid idő alatt elfelejti teljesen még az imádságot is.

Igaz, mindenütt tudunk foglalatosak lenni azokban, melyek a mi mennyei Atyánk dolgai. Az egész világ mintegy az ő háza s ő közel van mindenkori az őt félőkhöz. De míg e földön tart vándorútunk, sem a hely, sem az idő nem lehet előttünk közömbös, ahol s amikor az Istent

imádnunk kell. Nem tekinthetünk el sem az imádkozásra, istentiszteletre rendelt helytől, sem az időtől; nem tehetjük túl magunkat bizonyos szokásokon, melyek az Istenre emlékeztetnek.

Legyen ezért áldott s szent előttünk az Urnak napja, az ő temploma, az ő szent asztala, az ő szent igéje. Szépek, főlemelők, magasztosak a keresztyén szokások. Nagy áldás rejlik azokban az istenfélelemben való nevelésre.

2.

Áldását tapasztaljuk *a nemzeti öntudat erősítésében* is.

A jerusálemi husvétii zarándoklások a zsidó népnél megannyi nyilvánulásai voltak a nemzeti öntudatnak. Sokkal fenségesebbek s áldásthozóbbak, mint azok az ünnepek, melyeket mi nemzeti ünnep név alatt foglalunk össze. Dávid népének régi dicsősége már elhalványult, de ezeken a napokon fölújult az ősi dicsőség emléke s elvonultak Izrael lelki szemei előtt Jehovának nagy tettei, melyekben az ő népe, az ős patriarkák, királyok előtt akarátát nyilvánította. Ábrahám utódai elszéledtek; az ország Salamon fiának uralkodása alatt két részre oszlott, a nép egy része a babyloni fogság óta szétszóródott a világ minden részébe, de e nagy ünnepen az egy Istennek egy templomában találkoztak. Jézus idején a római rabigát nyögte a nép; gunnyal találkoztak a görögök részéről s legmegvetettebbek voltak minden nép között. De ezeken a szent napokon felejtették a jelen nyomorúságát, feledtette velük a dicső múlt s méginkább a messiási remények fénysugariban tündöklő jövő. Hogy az, akit ők várnak, köztük van: azt a názáreti ács fiában még nem ismerték föl. Érezték a szent lelkesedésben, hogy ők a földön elsők, az Istennek választott nemzetsége. Ha a római zsarnoki önkény ellen oly szívósan ragaszkodtak nemzeti önállóságukhoz, úgy, hogy életüket áldozták a szent cél eléréseért s szerteszórva is megtartották nemzeti szokásaikat, abban nem kis része volt ennek a nemzeti ünnepnek, mely így ébren tartotta s erősítette a nemzeti öntudatot.

Nem tanulhatnánk-e, K. T! mi is ebből valamit? Bár Krisztus országában nincsen sem zsidó, sem görög, sem

szolga sem szabados s a szűkkeblü nemzeti büszkeség sem állhat meg az evangéliom világosságában. Az evangéliom arra tanít, hogy mint egy Atyának gyermekei, egymás közt testvérek vagyunk, az egy Megváltó által megváltottak s egykor a mennyországban polgártársak.

De Isten, mint azt Pál apostol az Athénebelieknek predikálta, *az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtette, hogy lakozzanak a földnek egész színén, meghatározván eleve rendelt idejüket és lakásuknak határait.* A Teremtő, aki megáldott minden embert testi és lelki tehetségekkel, hogy azokkal mint tálentomokkal sáfárkodjék, az egyes népeket, nemzeteket is megáldotta különböző tulajdonságokkal, hogy azokat ápolják s tiszteletben tartsák. Isten, ki az egyes embernek életében az ő jóságának emlékköveit állítja föl, nem hagyja magát bizonyosság nélkül az egyes nemzetek életében sem.

Elszomorító, mikor egy nép nemzeti mivoltából kivetkőzik s megfélemedezik az Istennek vele szemben tanusított kegyelméről, az apáknak szokásait elhanyagolja, mindenben újítási hóbort fogja el s szinte bálványozója lesz az idegen szokásoknak; ősi dicsőségének, nemzeti szokásainak, erkölcsseinek feledésével, magára a nemzeti életre is a feledés fátyolát vonja, elveszíti nemzeti öntudatát, mint azt a történelem akárhányszor bizonyítja.

De fölemelő, ha egy nép Isten kegyelméből nyert talentomait tiszteletben tartja, hálával emlékszik meg őseinek nagy tetteiről, magasztalja az isteni gondviselést, mely őt védte s oltalmazta; szép, mikor gyermekei, kiknek ereiben ugyanaz a vér csörgedez, sem nevöket, sem nyelvöket, sem szokásaikat idegen előtt nem szégyenlik.

Szép, mikor a nemzet uralkodójának születésnapján ünnepi diszben ad kifejezést iránta való szeretetének s hódolatának, vagy midőn valamely nemzeti esemény emléknapján a nemzet apraja-nagyja egy szívvel-lélekkel vallja: *Nagy dolgokat cselekedett az Ur mivélünk.*

Igy fejlődik ki egészséges nemzeti élet, lesz erőssé a nemzeti öntudat, melyen mint erős gáton a sem földi, sem mennyei hazát ismerni nem akaró veszedelmes áramlatok hullámai megtörnek. Vajha magyar népünk, belátva, hogy

a nagy világon e kívül nincsen számunkra hely, ne feledné, hogy az ősi, kegyes szokások megtartása nagy áldás a nemzeti öntudat megtartásában, erősítésében.

3.

És áldás *a családi boldogság emelésében is.*

Jézus szülei följöttek évenként Jeruzsálembe a husvét ünnepére és mikor tizenkét esztendő lett, ő is fölmenté velök. Megkapó családi kép: apa, anya és gyermek szép egyetértéssel zárandokol az Urnak házába; boldog család, hol férfi és nő, gyermekek, cselédek szent buzgóságban egygyéforrva hódolnak a kegyes szokásoknak.

Fájdalom, nem mindig van ez így. Hány és hány házassági szövetség jön napjainkban létre a nélkül, hogy akár a vőlegény, akár a menyasszony szükségét érezné annak, hogy frigyüket az Isten házában is megerősítsék s áldását kérjék annak, kitől száll alá minden jó adomány és tökéletes ajándék. Hány helyen keresnök hiába azt az oltárt, melyről naponként a hálaáldozat füstje mint buzgó imádság szállna az egek felé, még olyanoknál is, kik Isten házában esküdtek egymásnak örök hűséget. A napi áhítatosság, az Isten házában vasárnaponként való látogatása, a kegyes szokásoknak megőrzése ismeretlen fogalmakká lesznek a mai kor gyermekeinél. S ha a hitvestársak közül az egyik ragaszkodik az apák szokásaihoz, a gyermeki hithez: hányszor megy egyedül a templomba, egyedül az Ur asztalához s hányszor kell találkoznia eldurvult férjének gúnyjával, mellyel úgy házi, mint templomi áhítatosságait illeti s imádságban való kitartását nevetségessé igyekszik tenni.

S a szép keresztyén szokásokkal mint eltűnik, K. T! ilyen házban a békesség, lazulnak a szeretetnek kötelékei, kiapadnak az áldásnak s vigasznak forrásai. Mennyivel boldogítóbb volna az együttlét, vidámabb a mindennapi munka, láthatóbb az Urnak áldása, nagyobb az öröm, könnyebbek a megpróbáltatás napjai, könnyebben oszlanának a családi életben is előforduló félreértések fellegei, ha a szép keresztyén szokások meg nem szűntek volna, ha a családtagok szeretetben összeforrva, mint egy kis gyülekezet járulnának Isten elé buzgó imádsággal jó és rossz

napokban egyaránt az ő házába s keresnek az épülést azokban, melyek a mennyei Atyának dolgai.

Jól mondja a vallásos költő:

Boldogok, kik házuk népével
Az Istent híven tisztelik,
S éltük folyását bölcs elmével
Törvénye szerint rendelik;
Bár földi részük itt kevés,
Van kincsük, mely el nem enyész.

Áldás a vallásos szokások ápolása a családi boldogság emelésében.

4.

És áldás — végül — az *ifjúság nevelésében*. A tizenkét éves Jézus történetéből különösen ifjaink tanulhatnak. Egy kedves, tehetséges, bölcs, jól nevelt fiut látunk Mária gyermekében, kiben Isten is örömet talált. De hát milyen is volt az a talaj, melyből az az isteni növény nevededett, ahol első virágait hozta? A kegyes, vallásos szokásoknak talaja volt ez. Öröme volt a vallási rendeletek megtartása, öröme a családi szokásokhoz való gyermeki alkalmazkodás.

Jerusálemben az Isten házában dereng lelkében jövő magas hivatásának érzete és Názáretben a családi házban — hol mint gyermek s mint ifjú engedelmes volt szülei iránt, növekedvén bölcseségben, Isten és emberek előtt való kedvességben — jut el szép hivatásának tiszta tudatára, hogy, mint a fölkelő nap a felhőkön áttörve, megkezdhesse áldásos pályafutását.

Mily fölemelő s mégis mily lesújtó az ő példája ifjúságunkra! Mily általános s mennyire igaz az a sok panasz, mely hallható az ifjak romlottsága miatt. Nincs ifjaink előtt szent és kegyeletes szokás; törvényt, rendet ismerni nem akarnak. Eltávolodnak némelyek az egyháztól, mert többé örömet nem találnak az Isten igéjében. Nem alkalmazkodnak a házi rendhez, a szülőknek engedelmeskedni nem akarnak; az apák őriző szeméit kikerülik, a boldogságukon csüggő anyának figyelmeztetése unalmas tanítás, a házi szokásokhoz való alkalmazkodás elviselhetetlen teher. Mi

ennek a gyászos következménye? Elfecsérlik könnyelműen gyorsan muló idejüket, ifjukoruknak rózsái idő előtt elhervadnak arczukon s jajveszékkelnek, de már későn, az elhibázott élet miatt. Vigyázzatok, ifjak és hajadonok, hogy kísértetbe ne essetek; foglalkozzatok szent örömmel azokkal, melyek a mennyei Atyának dolgai. Ha megtartjátok, amit itt hallotok és tanultok, áldás lesz egész éltetekre. Legyetek engedelmesek szüleitek iránt, tiszteletben tartván a negyedik parancsolatot, hogy elvehessétek az Urnak igéretét és sokáig éljenek e földön. Így növekedtek testben és lélekben, Isten és emberek előtt való kedvességben.

Te pedig, óh üdvözítő Jézusunk, tedd áldásnak kutforrásává e szent helyet ifjakra, öregekre s erősítsd lelkeddel ragaszkodásukat szent törvényeidhez, vallásos szokásainkhoz!

Amen.

Gerok után

KOVÁCS ZSIGMOND.

JÉZUS ELSŐ CSODATETTE.

— Vasárnapi. —

Örök szerelmed, Jézus, áldva zengem,
Ki megváltál bűntől, haláltól engem.
Óh jöjj, lakozzál mindörökre vélem
S szenteld meg életem.
Amen.

Szeretett K. H! *Megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek, amely arra tanít minket, hogy megtagadván a hitetlenséget és e világi kívánságokat, mértékletesen, igazán és szentül éljünk a jelenvaló világban.* Eme lélekemelő örömhírrel s egyszersmind komoly fölszólítással köszöntött minket három héttel ezelőtt karácson ünnepe. S vajjon megjelent-e neked is, testvérem az Urban, Istennek üdvözítő kegyelme? Ezt a kérdést intézem hozzád ma, vizkereszt második vasárnapján. Megszületett-e valóban neked is a Krisztus s az ünnepi áldást elhoztad-é magaddal az új-évbe, földi pályafutásod derült, vagy ködös, virágos avagy rögös utjaira? Vagy azt feleled talán, hogy elkéstem a kérdéssel, hogy a hetekkel ezelőtt elzajlott ünnepnek immár emléke is elmosódott szívedben, házi körödben? Ha a karácsoni gyertyákkal együtt egyszersmind a te ünnepi lelkesedésed tüze is kialudt, ha a karácsonfa leveleivel együtt a te áhítatosságodnak s lelki megilletődésednek virágai is elhervadtak s lehullottak, ha a karácsoni ajándékok megsemmisültével egyszersmind szívedben is végkép' elhalványult a Krisztus képe s üdvözítő erejét rád nézve teljesen elvesztette: akkor szívből sajnállak, akkor a kis Jézus csupán súlyos áldozatokat követelt tőled, de neked viszont semmi maradandót nem

nyújtott! Akkor te egészen elfeledted, hogy e vizkereszti hetek nem csupán a világi örömek és vidám kedvtelések napjai, hanem a Krisztus *megjelenésének*, köztünk való állandó lakozásának áldott időszak. A Krisztus mint Istentől megigért és elküldött proféta, mint tanító és életpéldakép a te családi körödet, házi tűzhelyedet, szívedet, egész életedet kívánja megszentelni, Isten házává, templommá és a mennyországnak élő pitvarává avatni. Ez a vizkereszti napoknak magasztos és áldásos jelentősége.

S éppen e farsangi időben, mikor e világ zajos mulatságai talán rövid időre elkábítják, de tartósan nem boldogíthatják szívedet, midőn az egymást érő vigalmak illatos, de hervatag virágai között is föl-föltűnik előtted a gond, a bánat, az elégtelenség sötét ránczos arcza — hisz' minden, valami e világban vagy, a testnek kívánsága, szemeknek bujálkodása és életnek kevélysége, a mulandóságnak bélyegét hordja magán — Isten fiai, testvéreim, fordítsátok figyelmeteket a Krisztus felé: aki őbenne örül, nem vall szégyent örömeiben. Benne, csakis őbenne találjátok föl a zavartan boldogságnak kutforrását; ő, csakis ő pláncálhat életútatokra hervadhatatlan örömvirágokat.

Erről kezeskedik a mai vasárnap evangéliom.

Ján. 2, 1—11.

K. H! Jézus tanítványaival együtt részt vesz a kánai menyegzőn, ott a vizet borrrá változtatja s ez első csodatettével lép a nagy világ elé, mint Istentől küldött tanító és Messiás. Ez mai evangéliomunk tartalma. Nem fölösleges nyilvánítása-e a Krisztusban lakozó isteni hatalomnak és csodatevő erőnek?! Az örök szeretet, ki csodatetteivel a nyomort enyhítette, a szenvedők vállairól vette le a keresztet, a bűn s halál okozta sebeket gyógyította: itt és pedig első ízben egy fiatal házaspárnak kellemetlen, de mégsem életbevágó zavarát oszlatja el s egy vidám lakodalmi társaságnak további kedélyes együttmaradását teszi lehetővé.

A fődolog e csodatettnél ama záradék: *Megmutatá az ő dicsőségét és hívének benne az ő tanítványai.* Me-

leg részvétét, áldó szeretetét, megsegítő hatalmát mutatja ő ma is minden családi körben, ahol az őiránta való hűség, az őbenne vetett gyermeki bizalom fűzi össze a szíveket s szenteli a ház népét Istennek kisdéd nyájává.

Jertek azért, testvéreim az Urban, mai evangéliomunk elbeszélését pontról-pontra követve, elmélkedjünk az áhítatnak jelen órájában ama kérdés fölött:

Miként mutatja meg Jézus első csodatettében is az ő dicsőségét?

Te pedig, szent Isten, szentelj meg most minket,
Áldd meg, tett hasznossá elmélkedésünket.
Amen.

*

Mikor mutatá meg Jézus az ő dicsőségét? Evangéliomi elbeszélésünk így kezdődik: *És harmadnapon menyegző lőn a galileai Kánában.* Harmadnapon, az első tanítványok meghívása után.

Miután Jézus a Jordánban megkeresztelkedett s a pusztában a kisértőt legyőzte, nem marad keresztelő János példája szerint a pusztai magányban, hanem mint embernek fia az emberek közé lép s azoknak társaságát keresi föl, mit sem törődve a piacon hivalkodók éretlen és szeszélyes megjegyzéseivel s roszakaratu gáncsolódásával, kik Jánost mint embergyülölő különczöt, őt pedig, az Üdvözítőt, mint részeges és dobzódó embert s mint a vámszedők és bűnösök barátját teszik gunyjaik célpontjává. Ha János kiáltónak szava a pusztában, Jézus a társadalmi életben kezdi meg működését s mint vőlegény szól menyasszonyához.

Menyegző lőn Kánában. Egy menyegzőn jelenik meg nyilvános föllépésének küszöbén ő, aki gyülekezetét menyasszonyául választotta s érte élni, halni kész. Hasonlatos a mennyeknek országa ama királyhoz, aki az ő fiának menyegzői lakodalmat szerzett. S míg a törvény fenyegetéseivel s rettetgetésével Mózes által adatott, a kegyelem és valóság vidám menyegzőként a Jézus Krisztus által lett.

Hol mutatá meg Jézus az ő dicsőségét? Mult vasárnap evangéliomunk szerint a templomba, Izrael népének

vallási és nemzeti góczpontjába megy s kijelenti, hogy neki azokban kell foglalatosnak lennie, amelyek az ő Atyjának dolgai. Ma pedig a házat, a családi életet szenteli Istennek hajlékává. A házasságot a paradicsomból hozta magával az ember, mint Istennek egyik legbecsesebb ajándékát, mint egy darab édenkertet, az élet küzdelmes mezejére; Krisztus a töviskórók közül ismét visszahelyezi azt az Istennel való boldog közösség virágos kertjébe.

És Jézus is meghívoték az ő tanítványaival együtt a menyegzőbe. Dicsérendő bölcseség ama kánai vőlegény részéről, hogy — valószínűleg Máriával való rokonsága révén — Jézust és annak tanítványait is meghívja a családi örömnépre! Nyájas leereszkedés Istennek egyszülött Fia részéről, hogy egy szerény családi élet megalapítási ünnepélyén szívesen megjelenik.

Óh boldog ház, áldott család, ahol
Lelkünk barátja, Jézus, te lakol;
Hol első a vendégek közt te vagy . . .
Óh térj be hozzám és nálam maradj!

Manapság akárhány házasságkötésnél az önző érdek és számítás, az anyagi vagyon, avagy az érzéki, gyorsan elröppenő mámor, hiúság s könnyelmű meggondolatlanság szerepelnek kérő násznagy gyanánt. Alighogy a tapasztalt, agg szülőktől tanácsot kérnek. Ki-ki a maga esze után akar indulni. Pedig, testvérem az Urban, nagy baj, ha valaki hivatását elhibázta, de még végzetesebb szerencsétlenség, ha valaki élettársának megválasztásában tévedett. Ahol a házasságot egyszerű adásvevési szerződésnek tekintik, melyhez Isten áldását kérni fölösleges szertartás; ahol a házasság ünnepélyes hűségfogadalommal s esküvel megpecsételt kölcsönös család, avagy sötét, hideg börtön, melyből menekülni nem lehet; a világ szemében szép piros alma, de amelynek belsejében kezdettől fogva a féreg rágódik: ott nem követték a kánai vőlegény üdvös példáját, nem hívták meg a menyegzőre Jézust; ott az új háztartás drága kincsei, fényes berendezése közt megfeledkeztek amaz igaz gyöngyről, az istenfélelemről; ott a szerencsekiváratok özönében s az egymáshoz intézett kedveskedő szavak közben nem hallották meg a családi boldogságnak

alapját képező eme fogalmat: Én és az én házam tiszteljük az Urat. Innét van napjainkban az a sok boldogtalan házasság.

Az hiszitek talán, nem jönne szívesen az Ur, ha az eljegyzés és az esküvő napján buzgó imádságban hozzá fordulnátok jó tanácsért? Sőt inkább ő teremti ujja a házaseleket, hogy azok ne egymás ellen, ne is csupán egymás mellett, hanem egymásért küzdjenek, egymást boldogítsák; csakis ő gyújthatja meg tűzhelyeinken ismét a házias egyszerűség, a hűség, a megelégedés, a szemérmesség, a honpolgári erények kialvóban levő szent tüzét. Ő életnek fejedelme, egyháznak feje, megváltó Jézusunk, jövel, küldd el a te szent Lelkedet, építsd föl a romokat s töltsd be újra a mi népünknek szívét a házaselet szentélye iránt való mély tisztelettel s írd föl temagad minden evangéliumi keresztyén ház küszöbére, hogy a szeretet mindenekeket hisz, mindenekeket remél, mindenekeket eltűr és soha el nem fogy. Mutasd meg ma is a te dicsőségedet!

De azzal se elégedjél meg, hogy őt ünnepélyes alkalmakkor családi körödbe meghivod, miként azt a legtöbb cselekszik, midőn Krisztust, az ő igéjét s egyházát csupán keresztelés, esketés vagy temetés alkalmával veszik igénybe, hogy ünneplésüknek bizonyos külső diszt kölcsönözzön. Máskor azonban szívök s házuk előtte zárva marad. Nem; aki a te háznak igaz és őszinte barátja lett, az előtt nem csupán fényes ünnepélyekkor van nyitva ajtód, hanem máskor is, vele mindenkor bizalmasan megosztod örömet, bánatodat egyaránt. Így Jézust is nem csupán ajkad, hanem szíved is hívja meg mindennap asztalodhoz: Jövel Jézus, légy vendégünk, áldd meg amit adtál, kérünk.

És elfogyván a bor, a Jézus anyja monda néki: Nincs boruk. A mátkapár szegénysége okozta-e a váratlanul beállt szükségét, vagy talán a tanítványokra is kiterjedő vendégszeretet, kik által a vendégek száma tetemesen megszaporodott: Mária, ki a rokon család örömet, búját szíven viseli, tanácsért, segítségért fordul Jézushoz. Ámde, hogy ő, mint a mennyeknek királynéja, kegyelem-közvetítő, Isten és ember között közbenjáró volna, aki az ő fiának szívét irántunk irgalomra indíthatná: azt határozottan tagad-

juk. Tisztelettel hajlunk meg előtte, mint az anyák példányképe előtt, daczára Róma istenítésének; de ha valaki akár magános imádsága közben, akár nyilvános istentiszteleten az ő dicsőségét zengené: Boldog méh, amely téged hordozott és az emlők, melyeket szoptál... az Ur ma is csak azt felelné rá: Sőt inkább boldogok, akik hallgatják Istennek beszédét és megtartják azt. Máriának is szüksége van a Megváltóra, hogy üdvözölhessen, de az Üdvözítőnek nincs szüksége Máriára, hogy kegyelmet gyakoroljon. Sőt inkább Mária közbenjárását egyenesen visszautasítja, mondván: *Mi közöm nékem tehozzád, óh asszony? Ép' ugy, mint midőn a templomban kérdi: Mi dolog, hogy engem kerestetek?* vagy utóbb, midőn így szól: *Kicsoda az én anyám?* s midőn elhagyatott özvegy anyjáról még a kereszt kinjai közt is szeretettel gondoskodik, Jánost adván gondviselőjéül: *Asszony, imhol a te fiad!*

Abban is megmutatja dicsőségét, midőn kijelenti: *Nem jött még el az én órám.* E látszólagos elutasításban is ígéret rejlik. Majd eljön az ő órája is, melyben megsegít s búdat öröme fordítja; türj, remélj tehát zugolódás nélkül. Ti szegények és szenvedők, kiknek ajakán e világ zajos mulatásagai keserű sóhajt fakasztanak: Mit eszünk, mit iszunk, mivel ruházkodunk; kiknek ablakán későn-korán a szükség, mint paizsos férfiú kopogtat; kiknek hajlékában a békétlenség s pörpatvar ördöge ütött tanyát; kiket súlyos nyavalya szegez a kórógyhoz s kiknek asztalánál az elköltözött kedves helyét a halál sötét angyala, a fájó emlékezet foglalja el, hogy örökre megfagyasszon minden mosolyt az arcokon: vigaszul halljátok az Üdvözítő biztatását: Ime, én veletek vagyok minden napon, mind e világ végezetéig!

Ha az óra virradóra
 Űt, beköszönt a segély
 S míg sóhajod, bús panaszkod
 Zokog, megszűnt baj, veszély.
 Hát eltűröm, mert az üröm
 Kezéből Istenemnek
 Orvosság lesz lelkemnek.

A látszólag kemény szavakból Mária biztató ígéretet olvas ki s így szól a szolgáltnak: *Valamit mond néktek,*

megtegyétek. Arany szavak ezek, melyeket kitörülhetetlen betűkkel kellene fölírunk minden új házaspárnak ajtajára, minden tanácsterembe, minden országházba, minden alsóbb és felsőbb iskolának bejáratára. Valamit ő mond, azt te gyétek, valamit ő rátok mér, azt békességes türéssel hordozzátok, valahová ő vezet titeket, kövessétek.

Vala pedig ott hat kőveder. Sokan e hat kővederben célzást látnak Jézusnak magával hozott egyelőre még csak hat tanítványára: a két testvérpárra, Náthánaellel és Fülöppel; avagy azt szeretnék kimagyarázni, hogy e hat kőveder a hat hétköznapot jelenti. Legegyszerűbb s legtermészetesebb az a megokolás, melyet maga az evangélista ad: a zsidók mosakodási törvényei hozták ezt így magukkal.

Töltsetek . . . Merítsetek! Így szól a fenséges parancs az Ur ajkairól. Miként a teremtés hajnalán az Atya mindenható szavával életre hívja a mindenséget: így a Fiú is mondotta és lett, parancsolta és előállott. A szolgák hozzák a korsókat és ime a víz borrá változott. A tisztulási szertartás helyett üdülés, rettegés helyett vigasz, törvény helyett evangéliom.

Óh hányszor változtatta ő át a te csüggeteg lemondásodnak zavaros vizét is az erőnek s új reménynek lelkesítő boritalává; a te küzdelmeidnek verejtékkel áztatott hétköznapjait a diadalnak, a boldog nyugalomnak ünnepnapjaivá; szenvedésed töviskóróit az örömmek s buzgó hálaadásnak illatos virágaivá; úgy hogy megszégyenülve zengte ajkad: Az Urtól lett ez, mely csodálatos a mi szemünk előtt . . . Bizony, bizony, *elfáradnak az ifjak és meglankadnak, megtántorodnak a legjobbak is; de akik az Urban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyük, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el.* De vajjon hol van, aki cselekszi az ő akaratját és látja az ő szeretetének és hűségének csodáit? Profétai csoda áll itt előttünk, mintegy kóstolójául ama boldogságnak, midőn az Ur amaz örök menyegzői lakománál a szőlőtökének gyümölcséből velünk iszik az ő Atyjának országában. S míg a násznagy a maga együgyű bölcselkedésével így nyilatkozik: *Minden ember a jó bort*

adja föl először és mikor megittasodtak, akkor az alábbvalót; te a jó bort ekkorra tartottad: mi annak bizonyosságát szemléljük itt, hogy a Krisztus teljességéből vehetünk kegyelmet kegyelemre, hogy Isten országában nem lefelé, hanem fölfelé mind magasztosabb élvezetekre visz az út. E világ fiainál az utolsó csalódás rozsbabb, végzetesebb az elsőnél. A megmérgezett mézre a keserű epe, a csalásra a lelkiismereti furdalás, a vigalomra a bánat, a bűn éme lyítő élvezetere a vádló büntudat, a szégyen, a rette gés s végre a halál következik, mint zsold; aki vet a testnek, a testből arat veszedelmet. Kánában pedig azt tapasztaljuk: ha Krisztus lakozik véled, napról-napra szebb az élet. Sőt nemcsak ez, hanem dicsekedünk a háboruságokban is, tudván, hogy a háboruság békességes tü rést nemz, a békességes tü ré s pedig próbatételt, a próbatétel pedig reménységet, a reménység pedig nem szégyenít meg. Jöj-jetek, tegyetek bátran bizony ságot, ti tapasztalt keresztyének, buzgó hivei; bár szorongasson titeket e világ, szívetekben az Urnak békessége lakozik; ha felhők tornyosulnak fejetek fölött, a felhőkben is meglátjátok a biztató szívárványt. Mikor visszahozta az Ur Sionnak foglyait, olyanok voltunk, mint az álmodók. Akkor így szóltak a pogányok: Hatalmasan cselekedett ezekkel az Ur!

Amit az Ur közvetlen mai evangéliomunkat megelőzőleg tanítványainak kijelent: *Bizony, bizony, mondom néktek: Mostantól fogva meglátjátok a megnyílt eget és az Isten angyalait, amint felszállnak és leszállnak az ember Fiára*, az ime bekövetkezett. Ez a csuda volt az első foka ama mennyei lajtorjának, mely Náthánael és a többi tanítvány szeme láttára fölépült s melynek lépcsőit íg éret, adomány, kegyelem, üdv képezik s melyen a hit föl a meny nyekbe hág.

És hívének benne az ő tanítványai. Az is hit volt ugyan, midő n keresztelő János utasítására hallgattak: Ime ez az Istennek ama báránya! midő n Jézushoz ezt a kérdést intézik: Mester, hol lakozol? s nem kételkednek az ő íg éretében, hogy ennek utána nagyobbakat és mind nagyobbakat fognak látni. A kánai csuda azonban megerősítette, megkétszerezte, megdicsőítette hitüket, úgy hogy az

a lakodalmi zenével együtt nem némult el s akkor sem dült romba, midőn Nagycsütörtökön este a Mester tőlük szomorú ábrázattal elbúcsuzott s midőn nagypénteki keresztfán elkinzott lelkét kilehelte, mondván: *Elvégeztetett.*

Óh fő, teljes sebekkel, hitem köszönt téged! Ahol a te kereszted áll, ott is szent a hely nekem. S ahol te állandóan lakozol, ott szent helylyé avatja a családi kört a hit, ott Istennek házát építi föl a szeretet, ott a mennyeknek kapuját tárja föl a reménység.

Jézus megmutatá az ő dicsőségét. Keresztyén gyülekezet, kelj föl, világoskodjál, mert eljött a te világosságod és az Urnak dicsősége rajtad föltamadott.

Csak tovább, csak tovább!
 Sion, küzdj s tovább haladj,
 Ragyogtasd világosságod;
 Szent a harcz, meg ne lankadj,
 Üdvöt nyujt s erőt vallásod.
 Sion, menj a szoros kapun át . . .
 Csak tovább!

Amen.

Kögel után

† ZÁBRÁK DÉNES.

A TÉL NYUGALMA.

— Vasárnapi. —

Ésa. 14, 7. *Nyugszik, csöndes az egész föld.*

A természeti élet haldoklása után ime csakugyan megjött a halál angyala, a komor és hideg tél, mely pusztává, kihalttá tévén a föld színét, uralkodik a külső világban rettegett hatalommal. Mintha egy nagy temető fölött állanánk borongó tekintettel, midőn a téli természet jelenségeit vizsgáljuk. Ha valamikor, úgy most mondhatjuk el az igazság őszinte hangjain a nagy proféta szavait: *Nyugszik, csöndes az egész föld.* Nyugalma olyan, mint a bilincsek közé szorított rabé, ki kínos, elfojtott gyötrelmek között várja a szabadulást; csöndje, mint a behantolt, néma síré, melyet csupán az örök élet hitének zengő dala ver föl, hogy lesz még tavasz e világon . . . a föltámadás vidám tavasza!

Ez a téli csönd és nyugalom hatalmába veszi, K. T! nemcsak a külső természeti életet, hanem a természet ölen élő embervilágát is; különösen ott, hol az anyaföld kebeléhez oly szorosán tapad a munkás ember lénye, mint a virág s a gyümölcs az életadó lomb galyaihoz. A nyugalom és a csönd körülöleli a mi benső világunkat is; ráborul érzelmünk forrására, a folyton dobogó szívre s mig titkos erejével átkarolva tart, addig a halált, enyészetet hirdető téli szemfedőn keresztül átcsillámlik az örök igazság, mely a zavartalannak tetsző téli nyugalom ölen is tanít minket bölcseségre.

Vizsgáljuk meg azért, K. T! vajjon a tél nyugalma milyen hatással van a két világra: a külső, természeti s az

emberlakta benső világra, hiszen ezekben az most annyira otthonos!

A téli nyugalom hatása áldást szülő

1. *a látható természetre* minden körülmények közt;
2. *benső világunkra* pedig csak úgy, ha az a nyugalom fokozottabb lelki tevékenységre ösztönöz.

1.

Földmivelő keresztyének! Remélem, ismeritek azt a természeti vagyis isteni törvényt, melynek nyomán minden esztendőben elérkezik a tél a maga változhatatlan örök rendjén. Ha nem ismernétek, megmondom, hogy földünk a nap körül való pályafutásában december 21-től kezdve jut abba a helyzetbe s ez tart március 21-ig, amidőn az életet, tenyészetet sugárzó nap hősugarai földünkre különösebben pedig magyar hazánk földjére rézsutosabban esnek s így éltető, melegítő hatásukban meggyöngülve ragyogják be földi térségeinket. A mérsékelt éghajlat alatt mindenik országban ez többé-kevésbé így van.

Ha tehát a napsugárban rejlő isteni erő a téli időszakban velünk szemben nem érvényesülhet, miként várhatnánk tenyészetet, fejlődést, pezsgő életet a természet kebelén, hol minden megmozdulás, minden növekedés gazdag kútfeje az örök fényben ragyogó isteni nap! A pinczék lakóin s az árnyékos helyeken tengődő halvány növényeken is a halál telének rémes jelei sötétlenek. Isteni fény, ragyogás nélkül nincs élet, sem kint a természet kebelén, sem bent, érző világunk mélyén. Mégis lehet-e a természetre nézve áldást szülőnek tartani a téli időszakot s az ennek nyomában támadó csöndet, nyugalmat? Midőn az élet forrása, a nap tüztengere is mostohább földünk, illetve országunk iránt, ilyen télben nem kell-e a kellemetlennek látszó sorsváltozás miatt a kétségbeesés, az aggodás hullámain ide-oda hányatnunk? Isteni jószág, bölcsesség nyer abban kifejezést, hogy a különböző évszakok oly szabályos egymásutánban váltogatják egymást.

Aki figyelő szemmel s értelmes lélekkel vizsgálta a természeti élet jelenségeit annak meg kellett teljesedni az-

zal a fölemelő tudattal, hogy mily csodálatos rend és szabály szerint fejlődik itt az élet a mi földünkön s mikor a fejlődés tetőpontját elérte a természet növényvilága s hivatásának megfelelt, mint egy csöndes jótékony álom ömlik el a föld felületén a tél nyugalma, hogy „a természetben elfáradott s megbágyadott föld ismét teremhessen.“ Mert, hogy a jövőendő magvetése, aratása áldásthozó legyen, az isteni bölcs gondoskodás szerint, már a téli hónapokban kell az anyaföldnek erőt gyűjteni; a tél rideg napjaiban kell minden ártalmas betegségtől, ellenségtől megtisztulnia, hogy amidőn virágkoszorús fővel az ébredő tavaszi természet téli sirjából föltámad, ujult és fokozott erővel fogjon magasztos rendeltetése betöltéséhez.

A természetben uralkodó isteni törvény alapján tehát egészen fölmelegült lélekkel hirdetem néktek, K. T! hogy amidőn nyugszik és csöndes az egész föld, akkor ne a pusztulás, az enyészet sötét képein pihenjen borongó tekintetünk; ne az aggodás kínzó érzései közt várjuk a téli rideg napok tovahaladását, hanem inkább örülünk a természet téli, zavartalan nyugalmanak; mert ez a nyugalom záloga annak, hogy törekvéseink Isten segedelmével sikert aratnak s az elhintett magvakból föltámad az élet sokszoros gyümölcsözéssel s megújul az élet lázasabb tevékenységgel, midőn Isten dicsőségének templomává magasztosul majd a fölékesített természet.

Nem áldásos-e a tél nyugalma a pihenő földre s a pihenő földből nem áldás fakad-e majd az Isten teremtményei számára?!

2.

Azt mondtam beszédem elején, hogy a tél nyugalma az emberlakta világban csak úgy lesz áldást szülővé, ha az fokozottabb lelki tevékenységre ösztönöz.

A téli nyugalomban rejlő ez a gondolat egészen kéznél fekvő, K. T! Mert akárki, akármi módon határozza meg az ember hivatását, kötelességét, én társadalmi, vagyoni, származási szempontok teljes kizárásával azt hirdetem, hogy az ember életének hivatása, rendeltetése a folyton tartó munkában csúcsosodik ki. Ha a természet

pihenni látszik a tél idején s az mégis rá nézve az erőgyűjtés időszaka: vajjon dicséretreméltó volna-e az a földmivelő ember, aki a tél nyugalmas napjain az édes semmittevés, a testi-lelki erőt elzsibbasztó heverés karjai közé dobná magát?

Nem, földmivelő keresztyének; a tél nyugalmanak, a munkás természet keble bezárulásának időszaka nem lehet kecsegtető, hívogató alkalom a renyheségre, a bűnbeejtő semmittevésre. Amíg a természet templomának ajtaja nyitva áll előttünk, úgy-e, töprengő lelkünknek, vívódó testünknek minden törekvése az, hogy a kenyér önerőnkből, Isten segedelme által biztosítva legyen szereteteink számára; tehát tekintetünk a külső világ végtelen rónaságain szálldos; keresi az elérendő célt s kutatja a bizonyos siker útját. És most, midőn a testi munka eszközei egy kevés időre pihennek; midőn az elhullott verejtéknek csak az emlékezete ragyogja be az örökre elszállott múltat: vajjon nem az-e a legtermészetesebb kötelességünk, hogy tekintetünket magunk felé, a lélek világára irányítsuk? Az embernek, mint nem csupán testi, de főként szellemi lénynek nem kell-e sokat foglalkoznia önmagával, hivatásával, rendeltetésével s nem kell-e vizsgálnia azt a szent viszonyt, melyben annyi idő óta állunk a tökéletesség Istenével s nem kell-e gondolóra vennie azt a kimagasló körülményt, hogy nem éppen önmagunknak, de másoknak s másokért is élünk? K. T! A téli nyugalom csöndes időszaka különösen alkalmas arra, hogy ezeket az örök emberi kérdéseket megvilágítsuk és megértsük.

Annak a földmivelőnek, kit a hosszú munkára rendelt napokban tulságosan megköt az élet gondja, a kenyér megszerzésének vágya, mikor lehetne kedvezőbb alkalmat szakítani arra, hogy Istenre vonatkozó ismereteit öregbítse, az embertestvéri érzést, a szeretet hatalmát önmagában áldásosan kifejtse; mikor lehetne jobban és többször melegednie a józan bölcsesség, a fölvilágosultság, a folytonos értelmi előhaladás tűzhelyénél, mint éppen a téli nyugalom idején, mikor nyugszik és csöndes az egész föld?

Ezt a szellemi tevékenységet, munkát kicsinyelni, elhanyagolni senkinek sem lehet és nem is szabad; nem

különösen a mai nehéz időkben, midőn az élet harczában legfőbb önvédelmi fegyver kezünkben a hit és igaz ismeret. Míg a külső természetre nézve a téli nyugalom szükséges és áldásos következménye a bölcs isteni gondviselésnek, addig a munkára rendelt ember hosszabb testi-lelki nyugalma, pihenése az élet átka, a lélek betegsége; sorsunk oly magasztos, ha terhesnek látszik is, hogy akár észszel, akár kézzel, de mindig munkálkodnunk kell, mert az Atya, az Isten is munkálkodik; különben a folytonos tökéletesedés célja elérhetetlen ábránd, csalfa délibáb lesz előttünk.

Ilyenkor kell különösen télben a szent Irás olvasásában, az építő vallásos elmélkedésekben, a mindennapi életre tartozó hasznos ismeretekben előrehaladni, gazdagodni; egy kis művelődés, egy kissé több fölvilágosodás még nagyon elkél a mi magyar népünknel; mert igen sokan vannak még, akik azért boldogtalanok, mert folytonosan a test bajaival bibelődnek; holott minden keserűség, elégedetlenség a lélekből, mint egyedüli kútfőtől származik. Közelebb, K. T! a lélekhez, a lélek világához! Tömrdek a munka, amit ott kell végezni; az állati emberből Isten képére teremtett embert formálni csakis abban a világban lehetséges, csakis az életet szülő s mozgó isteni lélek erejével. Ha a tél lelki haszon s nyereség nélkül röpül el fölöttünk, ha télben a szünetet tartó földmivelő testét beteggé tette az unatkozás, a munkátlanság, akkor a téli nyugalom nem áldás többé, sőt legnagyobb átka lett földi sorsunknak; a helyett, hogy testi-lelki képességeinket nagyobb mértékben fejlesztettük volna a jövőndő föladatahoz, ráléptünk a hanyatlás, visszafejlődés sikamlós ösvényére, melytől az Isten kegyelme őrizzen minden élni, haladni vágyó keresztyént!

*

Földmivelő keresztyének! A nagy természet téli nyugalma az erőgyűjtés istenadta drága alkalmá. Látható világunkra ebből az erőből özönlik az áldás, a gazdag eredmény; láthatatlan világunkban: a lélek birodalmában ennek az erőnek a működése folytán születnek a nemesebb vá-

gyakat kielégítő s a magasztos törekvéseket a siker koszorujával jutalmazó gondolatok és igazságok. Távol legyen tőlünk, hogy a téli nyugalom élvezete semmittevésre, renyheségre vezessen; ha valamikor, úgy a tél rideg napjaiban gyűjtsük azokat a kincseket, melyek fölött nem ül diadalt az elmúlás és enyészet törvénye; nem, mert a lélek javai, kincsei: a tiszta hit, a józan ismeret, a romlatlan életbölcse ség Istennek örökké való s örökké tartó adományai, melyeknek forrásait mindenkor ugyan, de legfőbbképen a téli időszakban gazdagíthatjuk, midőn nem köt annyira a testi munka. A téli nyugalom nemcsak a természetre, de minden emberre nézve legyen kútfeje az újjászülő s boldogító erők megszerzésének.

Amen.

MELKÓ ISTVÁN.

AZ ELSŐ BŰN.

— Vasárnapi. —

1. Móz. 3, 1—8.

Mióta az emberiség öntudatra ébredt, mindig okoskodik, bölcselkedik a fölött, hogy mi a bűn, miként támadt a földön, mik a következményei s hogyan lehet rombolásának útját szegni? Talán fölösleges is mondanunk, hogy a kérdésekre adott felelet jóformán annyiféle, ahány ember válaszol reá. Pedig mérhetetlen jelentőségű ránk nézve, hogy megtaláljuk a helyes feleletet, mert az emberi élet örökkévalóságba emelkedő *léte*, vagy enyészetbe alkonyuló *nem léte* függ ennek igazságától. Az igazság végre is egynél több nem lehet; és ez, ha ennyire össze van forrva létünkkel, bizonyosan nincs annyira elzárva előlünk, hogy meg ne találhatnók.

De hol van hát, ki mutatja meg?

Nyissuk föl szent könyvünk első lapját, ott megtaláljuk. A fölolvastott szent leczke fölséges képben mutatja be a keresett igazságot. Kép ugyan, de isteni Lélek keze föstötte, így vonásai elevenek, örökké élnek s a való igazságot minden idők számára híuen visszatükrözik. A bűn eredetét, lényegét, következményeit keressük? Itt föltárul előttünk; és ha ezek az őstermészet mélységeiben bújkáló gyökerek az ismeret napfényére kerülnek: könnyebb lesz kiirtásuk s új sarjak hajtásának megakadályozása. Mint a betegség csak azután gyógyítható eredményesen, ha mi-volta meg van állapítva: a bűn ellen is csak úgy küzdhetünk sikerrel, ha annak természetét megismertük.

Vizsgáljuk tehát a fölolvastott igék alapján *a bűn*

1. *eredetét*;

2. lényegét;
3. következményeit.

1.

Szent könyvünk elbeszélése szerint az Éden kertében meglegedetten, boldogan élő első pár emberhez egy kigyó férkőzik, mely megszólítja a gyöngébb felet, az asszonyt s azt *kérdezi* tőle: *Csakugyan azt mondta az Isten, hogy a kertnek egy fájáról se egyetek?* Mi ez a kérdés? Ártatlan kíváncsiság volna, ha nem villogna mögötte a ravaszság kancsal szeme. A kérdés úgy van kieszelve, hogy válasz nélkül nem maradhat, amennyiben benne lappang egy *hazug állítás* is. Így a kérdés törre válik, a hazugság rajta a hurok. Nem azt kérdezi, ami igaz, hogy vajjon a kert közepén álló fától el vannak-e tiltva; hanem azt, hogy vajjon egyetlen fának gyümölcséből sem szabad enniök? Ugy teszi föl a kérdést, mint akinek van oka föltenni a kert tulajdonosáról még ilyen kegyetlen intézkedést is. Ezzel fölkelti a gyanút a tulajdonos iránt, a maga részére pedig meghódítja a bizalmat.

A mit sem sejtő asszony szíves készséggel elégíti ki a kíváncsiságot s a dicsekvés bizonyos nemével felel a kérdezőnek: *A kert fájának gyümölcséből ehetünk.* A hazugság tehát meg van czáfolva. Ugy de akkor veszi észre, hogy az egész kérdés még sem hazugság, az igazságnak egy gyöngé erecskéje benne van, ezt nem hagyhatja elégtétel nélkül. Ha nem is oly nagy — mint a kigyó állította — mégis van valami tilalom. Most már lejjebb eresztett hangon folytatja: *De annak a fának gyümölcséből, mely a kertnek közepette van, azt mondta Isten: abból ne egyetek, azt meg se illessétek, hogy meg ne haljatok.* A felelet vége már szinte rejtett panasz az előtt, aki oly melegen érdeklődik sorsuk iránt.

Idáig természetes volt az asszony előtt, hogy Isten fölhívta figyelmüket arra a vészes, halálthozó fára; inkább hálát érzett a Teremtő iránt, aki boldogságuk utjából minden akadályt elhárított; de most e *jó barát* kérdése egyszerre tudatára ébreszti, hogy hiszen ez szándékos intézkedés, az ő jogaikat csábító *tilalom*. Az asszony benne

van már a hurokban, mert a *tiltott fára* vetette tekintetét s nem azokat nézi, amelyek meg vannak engedve. Idáig csak arról tudott, hogy van megengedett gyümölcs, most már tudja, hogy van tiltott is.

Tiltott. Ez a szó szorítja az asszony lelkén a hurkot. El van tiltva, de nem azért, mert veszedelmes, hanem mert jobb, mint a többi fa gyümölcse. Nem figyel már egyébre, mint a kigyó szavára: *Nem haltok meg, hanem tudja az Isten, hogy amely napon éendetek abból, megnyilatkoznak a ti szemeitek és olyanok lesztek, mint az Isten: jónak és gonosznak tudói.* Igen, úgy kell lennie. Mennyivel szebb ez a fa, mint a többi, mennyivel mosolygóbbnak, életteljesebbek gyümölcsei! És ez okozna halált? A kigyó beszédje után egyszerre látá az asszony, hogy jó az a fa eledelre s hogy kedves a szemnek és kívánatos a bölcseségért. Miként is lehetne az Ur oly következetlen, hogy a szebb fának gyümölcsebe oltaná a halálnak mérgét? Ha ezek a kevésbé mutatós fák jó gyümölcsöt teremnek, az a szép fa még jobb gyümölcsöt kínál.

Idáig van a világ legszomorúbb drámájának első fölvonása, melyben meglátjuk a bűnnek eredetét.

Szinte hihetetlennek látszik, hogy a bűn eredete egy *kérdőjel*, egy ártatlannak látszó kérdőjel, de amelyben el van rejtve egy *hazugság*. Nincs olyan bűn e széles világon, legyen az kisebbszerű kihágás, vagy halálra méltó gonosztett, melynek kiinduló pontja egy ilyen kérdésre visszavezethető ne volna. Véletlen-e vagy szándékos megállapodása a keresztyén emberiségnek, hogy a kérdőjelet egy kigyózó vonallal ábrázolja: nem tudom, de annyi bizonyos, hogy a gondolkodó embert mindig arra a kárhozatos első kérdésre emlékezteti, mely Édenben a kigyó ajkáról elhangzott: *Csakugyan azt mondta az Isten?*

A kívülünk elhangzó, vagy lelkünkben támadó kérdést, mondjuk kíváncsiságot (mert a kérdés legelemibb alkotórésze a kíváncsiság) legjobb volna hallatlanná tenni, feleletre sem méltatni; de a benne levő hazugság nem engedi a hallgatást, azt meg kell döntení. Észre sem veszszük, hogy jó szándékunk megbotlik a *de* szócskába, elbukik s velünk együtt gurul a kárhozat örvénye felé.

De . . . Ördögi kötőszó ez, mely az élet menny felé vezető útját egyszerre a pokol mélységei felé kanyarítja alá. Rettentő botló ez a szó a világ országútján, melyet ha valaki el nem tud kerülni, menthetetlenül összetöri magát. Lehet, hogy a zúzódasokba nem hal bele, lehet, hogy valami hatalmas égi erő fölemeli, de a sebek nyoma ott marad lelkén örökre.

Igen, *a bűn eredete egy hazug kérdés és egy igazmondó felelet, melyet a „de“ a hazug kérdéssel elválaszthatatlanul összeköt.* Ezek a hajszálgyökök; ezek növelik, táplálják a vezérgyökeret: a *kívánságot*, mely az *eltiltott*, elrejtett ismeretlen után eped.

2.

Mikor a kívánság annyira erősödött, hogy az akarat többé nem tudott ellene állni: akkor az asszony *szakaszta annak a fának gyümölcséből és evék.*

A bűn idáig csak a gondolatban élt, most kilép annak láthatatlan méhéből s megszületik, mint *cselekedet*; megszületik *az első lopás*. Bár úgy tetszik, mintha a lopás csak a bűn egyik fajtája lenne, de nem így van; a lopás az ősbűn, minden más vétek ennek törvénye szerint születik. A bűn lényege tehát a lopás. Éva csak gyümölcsöt lop, Kain már életet, Jákob meglopja az atyai szeretetet, Dávid a hitvesi hűséget. A bűn mindig valami tiltott dolgot tulajdonít el, legyen az élet, vagyon, munka, tudás, idő, gondolat, vagy érzelem; de cselekedete végeredményében az Istennek tilalmát hágja át, parancsát szegi meg.

Azon a fán, melyről Éva a gyümölcsöt leszakította, bizonyára maradt még gyümölcs; de ha mind leszedi is, ugyan kit rövidít meg vele, hiszen kettőjükön kívül nem volt abban a kertben méltóbb teremtmény, aki elfogyaszthatta volna. És mégis halálos bűnné vált Éva cselekedete, mert *Isten parancsát hágta át*, Istentől vette el, amit ő a maga számára tartott fenn. Nem az a lényeges tehát, hogy cselekedetemmel okoztam-e kárt valakinek, mert azt megtéríthetem; hanem az, hogy Isten akaratának szegültem ellene. Lehet, hogy megrövidítettem magamat és mégis megloptam az Éden kertjének tilalomfáját, ha az a tett

Isten szava ellen vétkezett. Minden bűn engedetlenség, minden engedetlenség lopás.

Éva nem szól semmit arról, hogy a gyümölcs, melyet leszakított, csakugyan olyan jó volt-e, mint a milyennek leszakítatlan állapotában látszott. Nem is kell azt mondani; mi tudjuk, hogy addig élvezte csak, ameddig kívánta és kóstolta, azután már szívesen visszatette volna helyére; de a leszakított gyümölcsöt a világ minden ügyessége és tudománya nem képes szárához forrasztani, úgy, hogy köztük a megakadt életfolyamat meginduljon; esik, gurul az mindig messzebb-messzebb fájától.

Éva a leszakított gyümölcsből *ada vele levő férjének és az is evék*. Nincs megírva, hogy Ádám előtt is olyan kívánatos volt-e a gyümölcs, mint felesége előtt; de mert kínálták, elfogadta; nem kereste eredetét, származási helyét; látta, hogy a melléje adott segítőtárs eszik belőle, *ő is evék*.

Ez a bűn természete: ha valaki megkezdte, terjed az tovább, mint a ragály. Elég belőle egy magocska, lesz belőle nagy bokor; gyökerei: a kíváncsiság és kívánság nyúlnak, nyúlnak, ameddig termő talajt érnek. Olyan a bűn, mint a tarackgyökér: minél többfelé darabolod, annál több kiírthatatlan dudvát tenyésztesz; olyan, mint a szikra: ha gyúlékony anyagra talál, egetverő lángokká növekszik. Olyan, mint a víz, mely minden mélyedést, mint a levegő, minden üres teret bétölt.

A bűn lényege tehát a lopás, vagy ha általánosabb értelmű szóval akarjuk kicserélni: *az engedetlenség*. Figyeld meg a gyermeket, meglátod, hogy az első bűn nála is ez. Ebből sarjadzik azután a többi, ha idejekorán ki nem irtjuk s behálózza egész földi életét, hogy a halál martalékaül odadobhassa.

3.

A bűn eredete, lényege után lássuk következményeit.

És megnyilatkoznak mindkettőjüknek szemei s észrevevők, hogy meztelenek; fügefalevelet akgatának azért össze és körülkötöket csinálának maguknak. Első következménye a bűnnek, hogy megnyitja az ember sze-

mét önnön rútsága előtt s fölébreszti a *szégyenérzetet*. A szem nézett eddig is, de csak a tiltott fa gyümölcsének szépségét látta; most önmagára fordul tekintete s megpillantja szégyenteljes meztelenségét. De hát ő meztelen volt eddig is; mért nem látta meg, mért nem szégyenlette előbb? Míg a bűnt el nem követtük, addig lelkünk, testünk tökéletes összhangban olvad össze s tisztán tükrözi vissza a mindenséget és annak teremtményét, az Istent, mint akinek mi nemcsak részei, hanem vele egyakaraton levő munkatársai vagyunk. Mikor a bűnt elkövettük, a harmonia egyszerre megzavarodik, mint a csendes tó, ha követ dobnak bele; azontul hiába keresed tükrén az égboltozat visszasugárzását. A lélek, a test, a világ, az Isten különválnak egymástól s azok, akik eddig egyetértő békességben éltek, most ellenségeivé lesznek egymásnak. Természetes a meg hasonlítás, mert ime közülok egynek, éppen a leghatalmasabbnak, az Istennek akarata meg van sértve.

A bűn elkövetése után a lélek szeme megnyílik, mintha álomból ébredne s megrettenve látja, hogy a keblén nevelt kívánság hova sodorta. Szembe az ő lényegének, az Istennek akaratával! De azt is látja, hogy az ő bűne csak a kívánság, a cselekedet már a testé, sőt a testnek szerve, a szem, a látás keltette föl a szunnyadó kívánságot is. Ezért a test, mely az előtt közömbös volt, egyszerre rosszá lesz legalább is abban a meztelen állapotban, melyben eddig társa volt. Teljesül a kígyó jóslata: *Olyanok lesztek, mint az Isten: jónak és gonosznak tudói.* Óh, de milyen nagy árt kell ezért fizetni! A lélek nyugalalmát, békességet . . . A lélek és test útja ezentul elválnak egymástól. A lélek, az isteni rész, képviseli ezentul a jót; a test, a földi rész, a gonoszat, amit el kell takarni, hogy a bűnre ingerlő kívánságot föl ne kelthesse. *És körülkötőket csinálának maguknak.*

Különösnek látszik, hogy nem a fának gyümölcsét takarják el, holott az csábította őket bűnre, hanem testüket. Ez is egészen természetes. Az a tiltott fa, gyümölcsének élvezése után, olyanná lett, mint a többi: ismert, tudott, fölösleges azt már takargatni; a változás a test és lélek viszonyában állott be, így a következmény az egyén

keblében játszódik le. A szem látása élesztette föl a kívánságot, tehát annak látását kell korlátozni. Ez a szégyenérzet, a bűn egyik következménye.

A bűn elkövetése után nemcsak a szem látása bántódik meg, hanem a fül hallása is, mert ez is bűnre vezető segítőtárs volt. A tiltott gyümölcsöt a szem látta meg, de a kígyó szavát a fül hallotta, sőt igazán csak akkor lett kívánatos a gyümölcs, mikor hallotta bölcseségadó tulajdonságát. Most ugyanaz a fül *az Isten szavát* hallja, de olyan félelmes módon, hogy *elrejtőzék az ember és az ő felesége az Ur Isten elől a kert fái közé*. A bűn másik következménye, a szégyenérzet testvére, *a félelem, a rettegés*.

Hallották ők az Isten szavát már egyszer, amikor megáldotta őket s birodalmukba adta nemcsak az Édent, de az egész földet s annak minden teremtményét; óh, hogyan örült, miként fölbátorodott a lélek ennek hallatára! Most ugyanaz a hang ijesztő; még csak tagolatlan pusztá hang, már is rémítő, el kell rejtőzni előle. Ez a hang hozza tudatukra, hogy ők engedetlenségükkel az Istent bántották meg, amiért lakolniok kell; nosza rejtezzünk el, hátha kikerülhetjük a büntetést! A szégyen nem elég, az csak a kívánság következménye; a cselekedet látható büntetés. Ennek a büntetésnek előfutára a rettegés. Rettegés az Isten szavától. A bűnös elmenekülhet akár egy lakatlan szigetre, ahol kívül senki nincs, mégis fél. Az Isten szava kíséri mindenüvé, mert lelkében hordozza s nyugalma mindörökre elűzi.

A bűn következménye a szégyen és félelem; a rossz cselekedet tehát magában hordja büntetését. És a természetes büntetés mindenütt nagyobb, mint amennyire a legelőrelátóbb vétkező számít. Minden bűnös elmondhatja Kainnal: *Nagyobb az én büntetésem, hogysem elhordozhatnám!* (1. Móz. 4, 13.) Hogy a világi büntetés mégis talál munkát, az amiatt van, mivel a bűn nem mindenkinek nyitja föl szemét a jó és gonosz megismerésére. Ilyen esetekben az emberi törvény szigorának kell elősegíteni az isteni igazságszolgáltatás munkáját. De soha nem szabad felednie, hogy ő csak segítőtárs s csupán ott van joga-

sultsága, ahol a bűn természetes következménye vagy egyáltalán nem, vagy nem eléggé észlelhető. Mint az orvosnak csak akkor van teendője, ha a természet valami gátló akadály miatt magán nem tud segíteni.

*

Ezekben mutattam föl, jobban mondva mutatta föl előttünk a szent Írás, a bűnnek eredetét, lényegét és következményeit. *Eredete hazugság, lényege engedetlen cselekedet, következménye szégyen és rettegés.* Ha tehát a bűnt irtani akarjuk, nem elég a fölszinen levő hajtásokat darabolnunk, hanem a fejszét a fa gyökerére kell vetnünk. A gyökér bent van a lélekben kívánság alakjában. A szívet kell tisztán tartani, mondja Jézus, mert *a szívből származnak a gonosz gondolatok, gyilkosságok, házasságtörések, paráznaságok, lopások, hamis tanúbizonyságok, káromlások; ezek fertőztetik meg az embert* (Máté 15, 19.).

Azonban hogy szívedben gonosz kívánság ne támadhasson, tisztán kell tartanod szemedet, érzékszerveidet, mert a vágy azokon keresztül támad. Amint Krisztus tanítja: *A test lámpása a szem. Ha azért a te szemed tiszta, a te egész tested tiszta lesz* (Máté 6, 22.).

Kétségkívül nagyon nehéz a szemet látásában, a fület hallásában, az érzékszerveket működésükben korlátozni; hiszen sokszor öntudatunkon kívül is végzik munkájukat. A kísértő, a kigyó pedig állandóan nyomunkban csúszik, keresvén az alkalmat, hogy ravaszul megejtsen. Azért még sem lehetetlen megszabadulni tőle, de csak annak erejével, akit az Isten küldött a földre, hogy *a kigyónak fejére taposson.*

Az Istennek Fia azért jelent meg e világban, hogy *az ördög munkáit lerontsa.* Ha az ő kegyelmével te is Istennek gyermekévé születél: hatalmat nyertél a kigyó fölött; mert miként János apostol mondja: *Senki sem cselekszik bűnt, aki az Istentől született, mert benne marad annak magva és nem cselekedhetik bűnt, mivel-hogy Istentől született* (1. Ján. 3, 8. 9.).

Amen.

LUKÁCSY IMRE.

A „**Vasárnapi Ujság**“ december 14-iki száma pompás képekben mutatja be Trencsén város műemlékeit, a baromfikiállítását, a kövendi unitárius templom régi díszítéseit. Szép képek vannak *Hatvany* Lajos új darabjának Magyar Színházi bemutatójáról, egy magyar katonalízt Khinából küldött érdekes fölvételeket, *Sebestyén* Gyula egy ujonnan felfedezett rovás-írásos szöveget mutat be: *Rudnyánszky* Gyula haláláról cikk és arckép szól. Szépirodalmi olvasmányok: *Rákosi* Viktor új hosszabb novellája, *Rudnyánszky* Gyula és *Radó* Antal versei, *Barta* Lajos novellája, *Grazia Deledda* regénye. Egyéb közlemények: képek az *Omge* közgyűléséről, tripoliszi kép, divat-cikk képekkel s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. — A „*Vasárnapi Ujság*“ előfizetési ára negyedévre **öt korona**, a „*Világ króniká*“-val együtt **hat korona**. Megrendelhető a „*Vasárnapi Ujság*“ kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.). Ugyanitt megrendelhető a „*Képes Néplap*“, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre két korona **40 fillér**.

SZTOJKAI természetes gyógyhatású ÁSVÁNYVIZ,

melyet gyógyhatásánál fogva a leghirnevesebb egyetemi tanárok és főorvosok ajánlanak, kapható minden fűszer-, csemege és ásványviz-kereskedésben. ○○○○○○ Kizárólagos egyedáruda Nagybánya, Felsőbánya és vidéke részére:

GLAVITZKY KÁROLY fűszer-, csemege- és ásványviz-kereskedésében, Nagybányán. ○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

Dörmögő úr Illaván. *Dörmögő Dömtör*, *Sebők* Zsigmond pompás maczkója még mindig a Vágon utazik a cserkész-fiúkkal, tutajostúl, a *Jó Pajtás* olvasóinak nagy öröme. Most legutóbb Illavára érkeztek s hogy itt tartózkodásuk sem esett meg furesa és mulatságos kalandok nélkül, azt tudhatja mindenki. *Sebők* Zsigmond és *Benedek* Elek képes gyermeklapjának legutóbbi, december 14-iki számába ezenkívül *Benedek* Elek írt verset, *Szemere* György elbeszélést, *Altai* Margit kedves kis karácsoni szindarabot írt, melyet a karácsonfa alatt el is lehet játszani. *Garay* Ákos pompás huszár-képet rajzolt, *Elek nagyapó* apró meséket mond el a rovarévó növényekről, *Zsiga bácsi* elmondja legmulatságosabb mókáinak egyikét, *Dánielné Lengyel Laura* folytatja regényét. A *Kis Krónika* rovat apróságai, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, fél évre 5 korona, egész évre 10 korona. Egyes szám ára 20 fillér. Előfizetéseket elfogad és mutatványszámokat küld a „*Jó Pajtás*“ kiadóhivatala Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

RÉVÉSZ JÁNOS

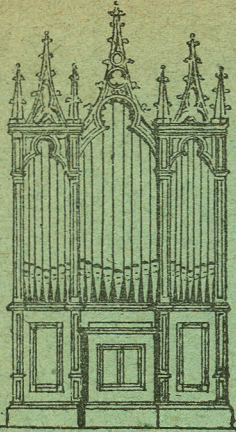
* *

KÖZNAPI IMÁK

Hűsz nyomtatott ívre terjedő vastkos kötet.

150 köznapi ima, azonkívül betegért, időjárásért fohászok, áldások. Finom merített papíron, pompás erős díszkötésben ára 6 korona. Az IGEHIRDETŐ előfizetőinek 5 korona. ○○○○○○ Elismerő kritikák. Megrendelhető a szerzőnél Nagybányán, Felsőbányai-utca 20. sz.

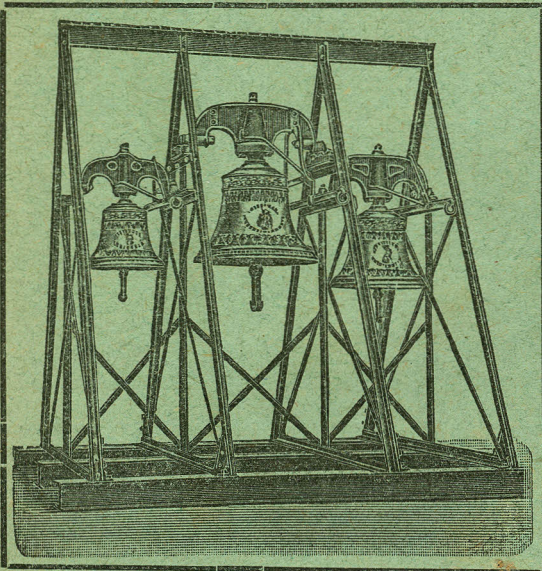

ORGONA- ÉS HARMONIUMGÁR. **ORSZÁGH SÁNDOR ÉS FIA**
cs. és kir. udv. száll. **RÁKOSPALOTA** (Bpest mellett).
Gőzerőhajtás és saját villamos világítással berendezve. — Alapított 1861. évben.

Az 1885. évi országos kiállításon „nagy díszoklevéllel“ (első díj) és „Ferencz József lovagrenddel,“ az 1904. évi veszprémi kiállításon „arany éremmel“ (első díj), az 1906. évi kassai kiállításon „díszoklevéllel“ (első díj) kitüntetve; azonkívül számtalan kitüntetés és elismerés. Ajánlják kitünő hangú és erős szerkezetű, főleg a legújabb légnyomatú (pneumatikai) orgonákat, melyek rendkívül könnyű játékmód és a változatok egyszerű kezelése mellett, az időjárás minden viszontagságának ellenállnak. — Szolid munka és jutányos áruk. — Kisebb orgonák készletben vannak. Eddig 500-nál több új orgona lett szállítva. Raktáron kitünő hangú harmoniumok minden nagyságban. Harmoniumok tetszés szerinti rajz- és változat-összeállítással megrendelésre készülnek. Tervezeteket és rajzokat kívánatra küldünk.

Az **IGEHIRDETŐ** kiadóhivatalában kapható
Soltész János konfirmációi kátéja, magyar ref.
növédek számára. *Negyedik kiadás.* Ára 24 f.
Tíz példány rendelésénél egy példány 20 f.

Hazánk legrégebb
harangöntője.

Alapított 1816-ban.

 Tíz évi jótállás.

Előnyös feltételek
engedtetnek.

Seltenhofer
Frigyes Fiai

cs. és m. kir. udv. szállítók

 Sopronban.

Ajánlják legjobban berendezett harangöntődjüket a t. községeknek és egyházaknak. — **Harangok**, bármely nagyságban és zengzetben, csak a leg-

finomabb harangérczből, tiszta csengő hanggal öntetnek. **Repedt harangok** újraöntetnek; ezek, valamint az új harangok is, a már meglevőkhöz teljes összhangzatban öntetnek. Minden harang hangja előre határozottak meg. Különösen figyelmeztetjük szabadalmazott kovácsolt vasból készült szerkezetünkre nagy harangok részére, mely által ezek könnyen húzhatók s a falakat nem rázzák. Fakoronával bíró harangok ezen szerkezetre olcsó árért átalakíttatnak. Kovácsolt vasból készült tüzmentes harangállványokat, czélszerű szerkezetben s olcsó árak mellett legjobban ajánlunk. Költségvetésekkel s képes árjegyzékkel postafordultával szolgálunk.